

Brüsszel, 2013.8.6.
COM(2013) 571 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

**a közösségi üres álláshelyekre vonatkozó negyedéves statisztikai adatokról szóló
453/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet végrehajtásáról**

EGT-vonatkozású szöveg

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

a közösségi üres álláshelyekre vonatkozó negyedéves statisztikai adatokról szóló 453/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet végrehajtásáról

EGT-vonatkozású szöveg

1. BEVEZETÉS

Az üres álláshelyekre vonatkozó statisztikák azon álláshelyek számáról nyújtanak információkat, amelyek egy adott időpontban betöltetlenek. A munkaerő-kereslet azon részét tükrözik, mely esetében nem jelentkezik munkaerő-kínálat, és ennek megfelelően a munkaerő-piaci kereslet és kínálat közötti eltérések volumenéről és szerkezetéről nyújtanak kulcsfontosságú információkat.

A közösségi üres álláshelyekre vonatkozó negyedéves statisztikai adatokról szóló, 2008. április 23-i 453/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet¹ megállapítja az ilyen statisztikák előállításának, továbbításának és értékelésének kereteit.

A 453/2008/EK rendelet 10. cikke előírja, hogy a Bizottságnak 2010. június 24-ig, majd azt követően háromévente jelentést kell benyújtania az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a rendelet végrehajtásáról. A jelentésnek értékelnie kell a tagállamok által rendelkezésre bocsátott statisztikák és az európai összesítések minőségét, és meg kell határoznia az esetlegesen fejlesztésre szoruló területeket.

E dokumentum a második jelentés, amelyet a Bizottság benyújt az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak². Alapját egyrészt a negyedéves adattovábbítások során gyűjtött tapasztalatok, másrészt a tagállamok által az éves minőségi jelentések keretében rendelkezésre bocsátott dokumentumok képezik.

A jelentés 2. szakasza bemutatja a 453/2008/EK rendelet végrehajtása terén az utóbbi három évben bekövetkezett előrelépést. A 3. szakasz értékeli az üres álláshelyekre vonatkozó statisztikák minőségét. A 4. szakasz az európai összesítésekkel foglalkozik. Az utolsó, 5. szakasz összegzi a következtetéseket és javaslatot tesz arra vonatkozóan, hogy a felhasználói igényeknek a jövőben miként lehet még jobban megfelelni.

2. VÉGREHAJTÁS

2.1. Jogi keret

A 453/2008/EK rendelet révén létrehozott általános keret kiegészítése végett a Bizottság az alábbi két végrehajtási rendeletet fogadta el:

¹ HL L 145., 2008.6.4., 234. o.

² Lásd az előző, COM(2010) 421 jelentést.

- az 1062/2008/EK bizottsági rendelet³ a 2014 első negyedévétől alkalmazandó szezonális kiigazítási eljárásokat, valamint a tagállamok által a Bizottság rendelkezésére bocsátandó éves minőségi jelentések szerkezetét, tartalmát és továbbításának időpontját állapítja meg;
- a 19/2009/EK bizottsági rendelet⁴ pedig meghatározza az „üres álláshely” fogalmát, rögzíti az adatok továbbításának határidejét, valamint kijelöli az első adattovábbítás hatálya alá tartozó időszakokat. E jogi aktus melléklete tartalmazza továbbá a megvalósíthatósági tanulmányokat végző országok felsorolását, valamint a tanulmányok által felölelt témaköröket.

Az összes tagállamnak 2010 első negyedévétől kezdődően a fenti jogszabályokkal összhangban, a negyedév végét követő 70 napon belül kell az üres és a betöltött álláshelyek száma vonatkozásában idősorokat rendelkezésre bocsátania. Ezenfelül azoknak a tagállamoknak, amelyekben az alkalmazottak száma az EU összesített alkalmazotti létszámának több mint 3%-át teszi ki, a negyedév végét követő 45 napon belül kell az adatokat továbbítaniuk.

A tagállamoknak az üres és a betöltött álláshelyek számát valamennyi üzleti egység és a gazdasági tevékenységek statisztikai osztályozása NACE Rev. 2. rendszerének⁵ valamennyi nemzetgazdasági ága tekintetében rendelkezésre kell bocsátaniuk.

Ugyanakkor a kisvállalkozások (a meghatározás értelmében a tíznél kevesebb alkalmazottat foglalkoztató vállalkozások), valamint a NACE O–S (elsősorban közigazgatási, egészségügyi és oktatási tevékenységeket magukban foglaló) nemzetgazdasági ágai⁶ tekintetében azoknak a tagállamoknak, amelyeknek nehézséget okoz az adatok rendelkezésre bocsátása, a 453/2008/EK rendelet értelmében megvalósíthatósági tanulmányt kell végezniük.

2.2. Megvalósíthatósági tanulmányok

Dánia, Spanyolország, Franciaország, Olaszország, Málta és Ausztria elvégezte a fent említett megvalósíthatósági tanulmányt. Az eredményeket az összes említett ország benyújtotta az

³ A Bizottság 2008. október 28-i 1062/2008/EK rendelete a közösségi üres álláshelyekre vonatkozó negyedéves statisztikai adatokról szóló 453/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet szezonális kiigazítási eljárások és minőségi jelentések vonatkozásában történő végrehajtásáról (HL L 285., 2008.10.29., 3. o.).

⁴ A Bizottság 2009. január 13-i 19/2009/EK rendelete a közösségi üres álláshelyekre vonatkozó negyedéves statisztikai adatokról szóló 453/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet üres álláshely meghatározása, az adatgyűjtésre vonatkozó referencia-időpontok, adattovábbítási jellemzők és megvalósíthatósági tanulmányok meghatározása tekintetében történő végrehajtásáról (HL L 9., 2009.1.14., 3. o.).

⁵ Az Európai Parlament és a Tanács 2006. december 20-i 1893/2006/EK rendelete a gazdasági tevékenységek statisztikai osztályozása NACE Rev. 2. rendszerének létrehozásáról és a 3037/90/EGK tanácsi rendelet, valamint egyes meghatározott statisztikai területekre vonatkozó EK-rendeletek módosításáról (HL L 393., 2006.12.30., 1. o.).

⁶ A tevékenységek az alábbiakat foglalják magukban: közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosítás (O nemzetgazdasági ág), oktatás (P nemzetgazdasági ág), humán-egészségügyi és szociális ellátási tevékenységek (Q nemzetgazdasági ág), művészet, szórakoztatás és szabadidő (R nemzetgazdasági ág), és egyéb szolgáltatói tevékenységek, köztük érdekképviselő, számítógép, személyi-, háztartási cikk javítása és egyéb személyi szolgáltatások (S nemzetgazdasági ág).

Eurostatnak, ugyanakkor a következtetések eltértek az üres álláshelyekre vonatkozó statisztikák hatókörének rövid távon történő lehetséges bővítése tekintetében.

A megvalósíthatósági tanulmány lefolytatását követően Spanyolország és Ausztria azonnal áttért a teljes gazdaságot felölelő statisztikára. Dánia a kisvállalkozásokkal kapcsolatos, Málta pedig a NACE O–S nemzetgazdasági ágával kapcsolatos adatok gyűjtését kezdte meg. Franciaország a kisvállalkozásokról éves adatokat gyűjt, és azon munkálkodik, hogy az üres álláshelyekre vonatkozó statisztikát kiterjessze a NACE O–S nemzetgazdasági ágainak piacon kívüli részeire. Olaszország esetében mindeddig nem történt érdemi előrelépés.

A 453/2008/EK rendelet előírja, hogy a Bizottság (Eurostat) intézkedéseket fogadjon el, amint a megvalósíthatósági tanulmányok eredményei rendelkezésre állnak. E követelménnyel összhangban a Bizottság jelenleg mérlegeli a megfelelő intézkedések meghozatalát.

2.3. A legutóbbi jelentés óta bekövetkezett fejlemények

Az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak 2010-ben benyújtott első jelentés óta a tagállamok további előrelépéseket tettek az üres álláshelyekre vonatkozó statisztikai adatok gyűjtése és továbbítása terén. A 453/2008/EK rendelet 8. cikkének (1) bekezdése értelmében a Bizottság e célból egyes tagállamoknak pénzügyi támogatást biztosított.

A támogatások utolsó köre 2012-ben zajlott. A kedvezményezettek a támogatásokat az üres álláshelyek új típusú felmérésének kidolgozására, illetve az adatgyűjtési gyakorlat javítására fordították, többek között a válaszadói teher csökkentésére irányuló intézkedések révén.

2010 óta valamennyi tagállam nyújt be üres álláshelyekre vonatkozó statisztikát. A 453/2008/EK rendelet konkrét rendelkezéseivel összhangban azonban egyes országok az adatgyűjtés kezdetekor felmerült nehézségek miatt nem térnek ki a kisvállalkozásokra, illetve egy vagy több NACE O–S nemzetgazdasági ágra. Jelenleg 22 tagállam bocsát rendelkezésre a teljes gazdaságot lefedő adatokat. A fennmaradó országok esetében (Dánia, Görögország, Franciaország, Olaszország és Málta) továbbra is hiányosságok mutatkoznak a kisvállalkozások, illetve a NACE O és/vagy P–S nemzetgazdasági ágainak lefedettsége tekintetében.

Az Eurostat 2010 óta hozzávetőlegesen a referencia-negyedév végét követő 80 napon belül (T+80) teszi közzé az üres álláshelyek rátáját, ami az üres álláshelyek összes (betöltött + üres) álláshelyhez viszonyított arányát jelzi. 2011-ben a jelentéstételi határidők betartása jelentős javulást mutatott, és az Eurostat megkezdte az üres álláshelyek rátájára vonatkozó gyorsbecslés összeállítását az Európai Unió, valamint az euróövezet tekintetében. Az üres álláshelyek rátájára vonatkozó, teljes gazdaságot lefedő gyorsbecslést az Eurostat hozzávetőlegesen a referencia-negyedév végét követő 50 napon belül (T+50) teszi közzé honlapján.

2012-ben – megelőzve 2013. július 1-jei uniós csatlakozását – Horvátország a kisvállalkozásokra is kiterjesztette az üres álláshelyekre vonatkozó statisztikát megalapozó adatgyűjtést.

A bevált gyakorlatok megosztásának érdekében a tagállamok és az Eurostat közös szervezésében számos olyan műhelytalálkozóra került sor, amelyek a minőségi és terjesztési kérdések mellett módszertani kérdésekkel foglalkoztak, többek között az üres álláshelyekre vonatkozó relatív szórás kiszámításával. A legutóbbi műhelytalálkozót 2013 márciusában tartották Luxembourgban.

3. MINŐSÉG

A minőségértékelésre az „ESS Standards for Quality Reports” című Eurostat munkadokumentumban⁷ meghatározott öt fő szempont alapján kerül sor, melyek a következők: relevancia, precizitás, időszerűség, koherencia/összehasonlíthatóság és hozzáférhetőség/egyértelműség.

3.1. Relevancia

Az üres álláshelyekre vonatkozó statisztikai adatok gyűjtése roppant releváns, mivel egyetlen harmonizált forrásként teszi lehetővé a kielégítetlen munkaerő-kereslet mérését.

A Bizottság (a Foglalkoztatás, a Szociális Ügyek és a Társadalmi Befogadás Főigazgatósága) és az Európai Központi Bank is felhasználja az üres álláshelyekre vonatkozó negyedéves adatokat, hogy követni tudják a gazdasági ciklus és a munkaerőpiac rövidtávú alakulását. Az üres álláshelyekre vonatkozó statisztikák az európai gazdasági főmutatók (PEEI) közé tartoznak,⁸ melyek az évközi makrogazdasági fejlemények figyelemmel kísérésének eszközeiként szolgálnak.

Az üres álláshelyekre vonatkozó statisztikai adatokat mutatóalapú strukturális elemzésekhez is felhasználják az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés Európa 2020 stratégiája⁹ összefüggésében. Az Európa 2020 stratégia foglalkoztatással kapcsolatos részén belüli előrelépést figyelemmel kísérő eredménytáblaként szolgáló közös értékelési keret két olyan mutatót tartalmaz, melyek az üres álláshelyekre vonatkozó statisztikákat veszik alapul.

Az üres álláshelyekre vonatkozó statisztikák relevanciája fokozódna, amennyiben megszűnnének a NACE O–S nemzetgazdasági ágaira, valamint a kisvállalkozásokra rendelkezésre bocsátható statisztikák opcionális jellegéből adódó jelenlegi lefedettségbeli hiányosságok.

3.2. Precizitás

Az üres álláshelyek vonatkozásában a relatív szórás kiszámítása az üres álláshelyek megoszlásában mutatkozó eltérésekből adódóan rendkívüli kihívást jelent, így a legtöbb

⁷ Lásd az „ESS Standards for Quality Reports” című iránymutatást (csak angol nyelven elérhető): http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/ver-1/quality/documents/ESQR_FINAL.pdf

⁸ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak az euróövezet statisztikáiról, „Towards improved methodologies for Eurozone statistics and indicators”, COM(2002) 661.

⁹ A Bizottság közleménye: „Európa 2020 - Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés stratégiája”, COM(2010) 2020.

válasz jellemzően 0. A 2011-es referenciaév minőségi jelentései szerint a tagállami becslések relatív szórása az üres álláshelyek számának egy és hét százaléka között ingadozott; egyedül Bulgária esett e tartományon kívül.

A felhasználók különös figyelemmel kísérik a becslések kiigazítását, ami a precizitás lényeges elemét képezi. A helyzet eltér az üres álláshelyek rátájának két alkalommal történő adatszolgáltatása esetében. A T+80 napon belül terjesztett adatok rendszerint valamennyi tagállam továbbított információit tartalmazzák. Ezért az euróövezet és az EU-27 tekintetében közzétett becslések (T+80 becslések) valamennyi rendelkezésre bocsátott adatot magukban foglalják. A becslések kiigazítására csak abban az esetben kerül sor, ha a tagállamok a közzététel határidejét követően bocsátják rendelkezésre az adatokat. Az euróövezet és az EU-27 tekintetében 2010 harmadik negyedéve óta nem került sor az üres álláshelyek rátájára vonatkozó becslés kiigazítására.

Az üres álláshelyek összesített rátájára vonatkozó, T+50 napon belül közzétett gyorsbecslések az euróövezet és az EU-27 tekintetében akkor igazíthatók ki, ha a T+80 becslések már rendelkezésre állnak. Mindeddig korlátozott mértékben került sor kiigazításokra. A 2011 harmadik negyedéve és 2012 negyedik negyedéve közötti hat negyedévben – melyekre vonatkozóan gyorsbecslést tettek közzé – az euróövezetre vonatkozó becslést két alkalommal igazították ki (2012 első negyedévében 0,1 százalékponttal, 1,6%-ról 1,7%-ra, majd 2012 negyedik negyedévében -0,2 százalékponttal, 1,8%-ról 1,6%-ra), míg az EU-27-re vonatkozót egy alkalommal (2012 negyedik negyedévében -0,2 százalékponttal, 1,6%-ról 1,4%-ra).

Egyes tagállamok, különösen adatsoraik továbbításának megkezdésekor jelentős mértékben kiigazították mind az üres, mind a betöltött álláshelyek számát. Mindazonáltal ennek nem volt jelentős hatása az európai összesítésekre, mivel az említett kiigazításokat elsősorban kisebb tagállamok végezték.

3.3. Időszerűség

Az üres álláshelyekre vonatkozó statisztikai adatok határidőn belüli továbbítása tekintetében a tagállamok nagyrészt eleget tettek jogszabályi kötelezettségeiknek. Ugyanakkor Görögország esetében strukturális késés volt tapasztalható. Görögországgal ütemtervet állapítottak meg a késedelmes adattovábbítás problémájának megoldására.

A legutóbbi jelentés óta az időszerűség javuló tendenciát mutat, elsősorban az euróövezetre és az EU-ra vonatkozó, a negyedév végét követő 50 napon belül közzétett gyorsbecslések 2011. évi bevezetésének köszönhetően, amely jóval megelőzi az európai gazdasági főmutatók keretrendszerén belül eredetileg megállapított T+75 napos időkeretet. A valamennyi tagállamot felölelő második becslést hozzávetőlegesen a referencia-negyedévet követő 80 napon belül teszik közzé.

3.4. Koherencia és összehasonlíthatóság

Az üres álláshelyekre vonatkozó adatok koherenciája nem ellenőrizhető közvetlenül, mivel nem áll rendelkezésre más olyan uniós szinten gyűjtött harmonizált forrás, amely a

kielégítetlen munkaerő-piaci keresletet méri. Több országban az állami munkaügyi hivataloknál bejelentett üres álláshelyeket tartják számon, ugyanakkor az üres álláshelyekre vonatkozó statisztikák koherenciájának ellenőrzése céljából problémákat vet fel ezen adatok alkalmazása, mivel lefedettségük messze elmarad a kívánatostól, továbbá nemzeti szintű fogalom meghatározásokon alapulnak.

A betöltött álláshelyek számát – az üres álláshelyek rátája nevezőjének egy részét képező változóként – össze kellene hasonlítani egyéb forrásokból származó információkkal, elsősorban a munkaerő-felmérésben jelentett foglalkoztatottak számával. Az Eurostat megegyezett a tagállamokkal abban, hogy e szempontnak megfelelően kibővítik minőségi jelentés hatókörét. Az összehasonlításoknak és az azokat követő, különbségekre irányuló értékeléseknek figyelembe kell venniük a források közötti fogalmi és a felmérés jellegéből adódó különbségeket.

Az összehasonlíthatóság tekintetében lényeges szempont az adott negyedév üres álláshelyeire vonatkozó statisztikai adatok referencia-időpontja. A 19/2009/EK bizottsági rendelet 2. cikkének megfelelően a folyamatos adatgyűjtés, illetve a negyedév adott referencia-időpontjaira vonatkozó gyűjtés elsőbbséget élvez. Jelenleg mindössze tizenkét tagállam és Horvátország¹⁰ gyűjti az üres álláshelyekre vonatkozó statisztikai adatokat a negyedév adott referencia-időpontjaira vonatkozóan. A Bizottság javasolja, hogy a többi tagállam is ezt a gyakorlatot alkalmazza annak biztosítása érdekében, hogy a negyedévre vonatkozó becslés teljes mértékben reprezentatívnak minősüljön.

Végezetül az összehasonlíthatóság jelentette legnagyobb kihívás, hogy valamennyi tagállam a teljes gazdaságot lefedje az üres álláshelyekre vonatkozó felméréseiben, tehát azok magukban foglalják a kisvállalkozásokat, csakúgy, mint a NACE O–S nemzetgazdasági ágait. A fenti 2.2. és 2.3. pontokban említetteknek megfelelően öt tagállam még nem teljesítette e célkitűzést.

3.5. Hozzáférhetőség és egyértelműség

Az üres álláshelyekre vonatkozó statisztikákat az Eurostat a szokásos terjesztési csatornákon keresztül teszi hozzáférhetővé, ezek az Eurobase online adatbázis, valamint a „Statistics Explained” Eurostat weboldalán található vonatkozó oldalai¹¹. Ez utóbbi időszakú információkkal szolgál az üres álláshelyek rátájáról mind az európai összesítések, mind az egyes országok tekintetében, beleértve a fejleményeket szemléltető diagramokat is.

A tagállamok a 19/2009/EK bizottsági rendelettel összhangban éves minőségi jelentéseket nyújtanak be, melyek lehetővé teszik, hogy az Eurostat frissítse a felhasználók rendelkezésére bocsátott metaadatokat.

¹⁰ A dokumentum kidolgozásának időpontjában Horvátország még nem uniós tagállam.

¹¹ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Job_vacancy_statistics.

Az üres álláshelyek rátája tekintetében ennek megfelelően jónak minősül a hozzáférhetőség és az egyértelműség.

4. EURÓPAI ÖSSZESÍTÉSEK

Az európai összesítéseket jelenleg csak az üres álláshelyek rátájára vonatkozóan terjesztik, az üres álláshelyek abszolút számára vonatkozóan nem. Ennek oka, hogy a kisvállalkozások és a NACE O–S nemzetgazdasági ágai tekintetében jelentkező hiányosságok közvetlenül érintik az üres álláshelyek számát, ugyanakkor a ráta összességében nem feltétlenül módosul.

Egyes a teljes gazdaságot lefedő országok minőség tanulmányokat folytattak – például a kisvállalkozások és a gazdaság egyéb ágazatainak üres álláshelyeit összehasonlítva – ám az eredmények arra utalnak, hogy ez a feltételezés nem minden esetben helytálló. Következésképpen fennáll annak a kockázata, hogy az üres álláshelyek rátáját mind az EU, mind az euróövezet tekintetében alábecsülik.

E fenntartások ellenére az európai összesítések kielégítőnek tekinthetők. A gyorsbecslések is megbízhatónak minősíthetők, mivel a végleges adatok hozzávetőlegesen egy hónappal későbbi közzétételekor mindössze kismértékű kiigazításokra kerül sor.

5. KÖVETKEZTETÉSEK

Az elmúlt három évben az üres álláshelyekre vonatkozó statisztikákat érintő jogszabályok végrehajtása terén jelentős előrelépés volt tapasztalható, és az üres álláshelyek területén megbízható statisztikákat alakítottak ki.

Az egyes országok adataikat határidőn belül továbbították, az európai összesítések közzététele is a terveknek megfelelően alakult. Az időszzerűség 2011-ben tovább javult; az Eurostat ekkor kezdte közzétenni a gyorsbecsléseket. A közzétett európai összesítések kiigazítására – mind a gyorsbecslések, mind a végleges becslések tekintetében – mindössze kismértékben volt szükség.

Ezenfelül egyes, korábban a gazdaságot korlátozott mértékben lefedő statisztikával rendelkező országok az utóbbi években bővítették az üres álláshelyekre vonatkozó felméréseik hatókörét.

Ennek ellenére a teljes lefedettség hiánya okán az üres álláshelyekre vonatkozó statisztikai adatokat továbbra sem alkalmazzák szélesebb körben. Kiemelkedően fontos, hogy negyedéves becsléseiben valamennyi tagállam teljes mértékben lefedje a közszekort és a kisvállalkozásokat. A Bizottság megvizsgálja, hogy e tekintetben miként javítható a helyzet, beleértve a szükséges javulás biztosítását célzó új jogalkotási kezdeményezések lehetőségét.